

Metodika plánování a provedení roze hry bojové činnosti na cvičeních

*Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálporučíka A.
I. Tabaka, uveřejněný v sovětském časopise „Vojennaja mysl“
č. 2/1983.*

Jednou z nejefektivnějších forem přípravy generálů a důstojníků jsou velitelsko-štábní a vojsková cvičení. Velitelské, politické a inženýrsko-technické kádry v jejich průběhu mají možnost nejen prověřit a doplnit úroveň svých znalostí, ale i získat praktické návyky a prokázat schopnost a připravenost vést do boje podřízená vojska a úspěšně plnit bojové úkoly. Přitom čím vyšší je kvalita a efektivnost cvičení, tím blahodárnější je jejich vliv na růst odborného mistrovství vojenských kádřů.

Jedním z nejdůležitějších požadavků na přípravu vojsk (sil), orgánů velení a dů-

stojnických kádřů v soudobých podmínkách je maximální přiblížení jejich výcviku k reálným podmínkám bojové činnosti.

Možným způsobem řešení tohoto problému je dobře zplánovaná a dovedně provedená roze hra bojové činnosti vojsk (sil) stran na cvičeních. Je to velmi složitý úkol, který vyžaduje v první řadě od řídicího cvičení, štábu ředitelství a celé rozhodčí služby tvůrčí přístup, vysoké metodické a organizační mistrovství, iniciativu, kromě toho i sladěnou a schválenou činnost všech účastníků cvičení podle jednotného zámyslu a plánu.

Pod pojmem roze hra bojové činnosti chápeme systém opatření, která uskutečňují řídicí cvičení, štáb ředitelství a rozhodčí k vytvoření a další roze hře situace při zahájení a v průběhu cvičení. Tím zabezpečují dosažení cílů cvičení a kvalitní procvičení učebních otázek v podmínkách, které se maximálně přibližují bojové skutečnosti.

Mezi hlavní opatření přípravy a provedení roze hry patří:

- vytvoření výchozí situace, která odpovídá tématu, cíli cvičení a charakteru procvičovaných otázek,
- předvídání možných rozhodnutí cvičících a zpracování hlavní ideje (zámyslu) roze hry bojové činnosti a další roze hry situace,

- stanovení systému a metod roze hry bojové činnosti,

- zpracování plánovacích dokumentů roze hry a doplňkových údajů (dílčích námětů, operačních skoků atd.),

- analýza přijatých rozhodnutí cvičících, vydaných nařízení, opatření k jejich všestrannému zabezpečení a upřesnění plánu roze hry v souladu s přijatými rozhodnutími a činností cvičících,

- bezprostřední provedení roze hry a další roze hry situace,

- kontrola včasné reakce cvičících na změny situace a jejich zdůvodněných rozhodnutí,

- shromáždění, analýza a systemizace údajů pro rozbor činnosti cvičících při shrnutí výsledků cvičení.

V závislosti na charakteru cvičení a jeho zvláštěnostech může být rozehra bojové činnosti uskutečněna: přímo v terénu, kdy cvičení probíhá s vojsky nebo se značkováním jejich reálné činnosti, nebo na mapě, zúčastní-li se cvičení jen orgány velení.

Situace může být rozehrávána **metodou plynulé rozehry** („čas za čas“), tj. v reálném čase, kdy astronomický a operační čas souhlasí v hodinách a minutách (nemusí souhlasit ve dnech), **nebo metodou operačních skoků**, tj. způsobem doručení cvičicím dílčí náměty, ve kterých se operační situace podstatně liší od předcházející s časovým posunutím o jeden nebo několik dní dopředu. Všechny nepodstatnější změny v situaci a události, které v té době proběhly, a které se reálně nerozehrávaly, oznamují se cvičicím jako již splněné skutečnosti.

Rozehra bojové činnosti a další rozehra situace nejsou stejné pojmy. Další rozehra je metodickou zásadou uskutečnění rozehry.

Využívá se i takové zásady, jako je **podehra**, kdy situace nebo činnost jsou „podehrávány“ za určitý orgán velení (nebo jménem určitého funkcionáře), který se reálně nezúčastňuje cvičení. Někdy se k tomuto cíli organizují speciální skupiny podehry a k označování útvarů a jednotek se určují koncoví rozhodčí.

Umění rozehry a další rozehry situace je výsledkem tvůrčí činnosti řídicího cvičení, který osobně určuje hlavní zásady jejich provedení. Přitom ze zkušeností vyplývá, že k dosažení nejlepšího výsledku cvičení je účelné řídit se celou řadou důležitých principů a požadavků.

Řídicí cvičení uskutečňuje rozehru zpravidla osobně, prostřednictvím štábu ředitelství, svých zástupců (pomocníků) a rozhodčích.

Nejdůležitějším principem rozehry je její provedení v přísném souladu se vzniklou situací, přijatými rozhodnutími cvičících, vydanými nařízeními a organizací celého komplexu opatření k jejich všestrannému zabezpečení, kromě toho i s přihlédnutím k reálným možnostem vojsk (sil) a orgánů velení. Na zvláštním významu přitom nabývá prvek času.

Nejvíce poučná mohou být cvičení, kdy rozehra je uskutečňována hlavně metodou „čas za čas“. To v největší míře přibližuje cvičící bojové skutečnosti, bezprostředně je zapojuje do procesu velení. Použití takové metody je zvláště nezbytné při procvičování nejdůležitějších učebních otázek s reálnou činností vojsk nebo při plánování a organizaci operace (boje),

kdy je zapotřebí prakticky zpracovat určité rozsah dokumentů, vydat úkoly vojskům, organizovat jejich součinnost v terénu apod.

Při další rozehře situace metodou operačního skoku (díliční náměty) je nezbytné, aby byla maximálně dodržována návaznost situace, zvláště v případech, že časový skok není příliš dlouhý. Je nepřipustné, aby cvičící dostali zprávy o operačně taktické situaci, které nemají nic společného s předcházející. V metodice to má záporný vliv, neboť nejsou brány v úvahu dříve přijatá rozhodnutí cvičících a vydaná nařízení.

Na základě vyjmenovaných nejobecnějších principů je možné uvést požadavky, kladené na rozehru bojové činnosti a na další rozehru situace. Jsou to: systémový a komplexní přístup, vševojskový charakter rozehry, dynamika, realita, objektivita, cílevědomé zaměření a poučný charakter.

Systémový a komplexní přístup předpokládá provedení rozehry a další rozehry situace od začátku do konce podle přísně stanoveného systému, ve kterém by se měly v maximální míře projevit všechny hlavní principy operačního umění a taktiky, byly by brány v komplexu a vzájemně spojitosti požadavky, kladené na soudobou operaci (boj). Není nic škodlivějšího jak pro cvičící, tak i pro ředitelství, než scholastická a přesnými významovými rámci nevyhraničená rozehra, kdy velký počet zpráv o situaci přichází ze všech stran bez řádného systému, bez vzájemné spojitosti s dalšími probíhajícími událostmi, které nejsou sladěny co do času, místa a cíle.

Vševojskový charakter rozehry tkví v tom, že je neustále uskutečňována na základě vševojskové operace, zahrnuje a bere v úvahu její charakteristické rysy a obsah. Situace rozehry zpravidla nejen vyjadřuje situaci a činnost vševojskových svazků (útvárů), ale obsahuje i nezbytné údaje pro všechny cvičící, včetně druhů vojsk, služeb, orgánů technického a týlového zabezpečení a další. I taktická odborná a další cvičení se provádějí zpravidla na vševojskovém základě.

Dynamika rozehry tkví ve vytvoření krizových situací, maximálně přiblížených podmínkám soudobého rychle probíhajícího boje, kdy jsou od cvičících požadovány: včasné přijetí rozhodnutí i při nedostatku úplných zpráv o situaci, iniciativa, rozhodnost a samostatnost. V takových podmínkách mohou cvičící v největší míře projevit nejen vysoké odborné mistrovství, ale i morálně psychologickou odolnost a

fyzickou vytrvalost. V metodice je dynamika vyjádřena ve včasné rozhodnutí cvičících a ve správné reakci ředitelství na sebemenší změny v situaci.

Reálnost rozehry je zabezpečována vytvářením situací, maximálně přiblížených bojové skutečnosti, aby cvičící uvěřili jejich pravděpodobnosti, ať jsou sebesložitější, neočekávané a protikladné.

Objektivita má principiální význam v průběhu rozehry, při hodnocení kvality přijatých rozhodnutí, vydaných nařízeních, časových propočtů, zpracování poměru sil a prostředků, hodnocení výsledku činnosti vojsk (sil) a jejich prostředků ničení. Ob-

jektivita má rovněž velký výchovný význam.

Cílevědomé zaměření rozehry tkví v jejím uskutečnění výjimečně v zájmu procvičení stanovených učebních otázek s určitou kategorií cvičících, v soustředění úsilí ke zvládnutí zásadních a principiálních úkolů, které vyžadují rozhodnutí nebo správnou reakci.

Poučný charakter předpokládá vytvoření zajímavé situace, která má nadbytek krizových momentů, a co je hlavní, která umožní cvičícím na vlastní oči se přesvědčit o správnosti nebo nesprávnosti vlastních řešení a činnosti.

Základem rozpracování materiálů rozehry a další rozehry situace je záměr cvičení, rozpracovaný na mapě. Obsahuje zpravidla i základní ideu rozehry, tj. množství a charakter operačních skoků (dílech námětů), čas a metody jejich provedení.

Všechny nejdůležitější otázky jsou obsaženy v **plánu rozehry**, který je zpracován pro operační cvičení zpravidla v podobě mapy rozehry s přílohou textového plánu další rozehry situace.

Na mapě rozehry v souladu s rozsahem cvičení a kategorií cvičících je zakreslena výchozí situace stran pro rozehru a hlavní idea očekávaných rozhodnutí. Mapa dále obsahuje časové a prostorové čáry rozehry s možnou situací vojsk (sil) stran, charakterem jejich činnosti a v případě nezbytnosti i další doplňkové údaje.

Jedna mapa, kromě výchozí situace, nemá obsahovat více jak 3—4 hlavní čáry (situace). Jinak bude velmi nepřehledná a bude ztěženo její využití. Pokračování (další čáry, situace) obsahuje další mapa.

Na mapě rozehry (slouží jen ředitelství cvičení a rozhodčím) jsou zakresleny všechny údaje otevřené; týká se to i protistojící strany. Informace, které cvičící musí získávat v průběhu cvičení (např. organizaci a vedením všech druhů průzkumu, pozorování, analýzou a zhodnocením situace) nebo vyžádat u nadřízeného velitele či sousedů, jsou zpravidla zakreslovány jinou barvou. V případě po-

třeby mapa obsahuje krátkou legendu (metodická doporučení) k určení ztrát stran, propočtu poměru sil a prostředků, stavu materiálně technických prostředků atd.

Plán další rozehry situace je prakticky podrobný seznam údajů o činnosti a stavu vlastních vojsk a nepřítelů; kromě toho obsahuje fyzikozeměpisné, meteorologické a další údaje o situaci, které by mohly reálně přicházet na určitý velitelský stupeň v průběhu boje z různých zdrojů nebo být získány osobním pozorováním. Informace bývají předávány v chronologickém pořadí.

Plán obyčejně obsahuje:

— čas vydání situace (je-li to nezbytné, pak astronomický i operační),

— krátký obsah situace nebo její hlavní ideu,

— který stupeň (funkcionář) a komu (kterému stupni a kterému funkcionáři) i jakým způsobem (telefonem, rádiem, ústně nebo písemně) a v jaké podobě vydá situaci.

Plán obsahuje jenom ty informace, které cvičící nemohou získat od reálné cvičících štábů na cvičení, tvarů a jednotek, od jejich průzkumných orgánů.

Stupeň podrobnosti mapy rozehry a plánu další rozehry situace závisí na rozsahu a charakteru cvičení. Ve všech případech je však žádoucí podrobněji rozpracovat nejvýznamnější a nejdůležitější okamžiky rozehry, které tvoří základní obsah jednotlivých období cvičení.

Rozpracování materiálů rozehry patří hlavně mezi přípravná opatření. **Neméně složité je samotný proces jejího provedení a další rozehry situace v průběhu cvičení.** Vedoucí úlohu přitom má štáb ředitelství, který

— zabezpečuje řídícímu pevné velení vojskům a rozhodčím,

— vyžaduje nepřetržité hlášení zpráv o situaci od účastníků cvičení — velitelů, štábů i rozhodčích,

— včas je zobecňuje a připravuje ná-

vihy řídicímu pro přijetí zdůvodněného rozhodnutí k další rozehře,

— zabezpečuje včasné a přesné doručení jeho pokynů vojskům a rozhodčí službě.

— plánuje přemístění míst velení ředitelství a rozhodčích (zvláště úsekových),
— neustále kontroluje průběh rozehry a připravuje podklady pro rozbor.

Operativnost a kvalita práce štábu ředitelství při rozehře budou v mnoha směrech záviset na jeho účelné struktuře, organizačním uspořádání, přesném rozdělení funkčních povinností, na správných vzájemných vztazích a součinnosti štábu ředitelství s rozhodčími a cvičícími.

Hlavní orgány, vytvářené ve štábu ředitelství, v závislosti na rozsahu cvičení, mohou být nazývány různě: správy, oddělení nebo skupiny — jejich funkce se ovšem podstatně neliší.

Orgán, který řídí rozpracování a provedení rozehry, je ve štábu hlavní. Prakticky uskutečňuje veškerou práci při přípravě materiálů nejen rozehry, ale i cvičení v celku. Může zahrnovat několik skupin: celkového plánování, rozehry bojové činnosti za každou stranu, podehry za nevčíslený stupeň, výpočetně analytickou a jiné. Důstojníci, kteří řídí rozehru druhů vojsk a druhů operačního (speciálního) zabezpečení, se zpravidla začleňují do sestavy odpovídajících skupin. Vytváří se rovněž skupina řízení rozhodčích, která může být v některých případech podřízena přímo náčelníku štábu ředitelství.

Orgán, který řídí reálné cvičící štáby a vojska (síly), plní vzhledem ke cvičícím obvykle úlohu nadřízeného velitelského a štábního stupně. Je-li cvičení dvoustranné, pak se takové orgány vytvářejí pro každou stranu. Jejich úloha v systému rozehry obvykle tkví v tom, aby zasobovaly skupiny rozehry zprávami o situaci stavu cvičících a charakteru jejich přijatých rozhodnutí i vydaných nařízení. Takové informace souběžně a nezávisle na sobě přicházejí i od rozhodčích.

Po získání nezbytných zpráv od všech zdrojů skupiny rozehry je analyzuje, připraví odpovídající propočty (charakter přijatých rozhodnutí, rozpočet času, poměr sil a prostředků aj.) a stanoví, která ze cvičících stran nejlépe a nejúčelněji řeší všechny úkoly.

S využitím výpočetní techniky štáb ředitelství propočítává výsledky bojové činnosti vojsk stran, jejich ztráty, efektivnost použití zbraní, stupeň palebného ničení nepřítele, rychlost postupu svazků a tvarů, tempa násilného přechodu vodní překážky a další údaje. V důsledku toho

může objektivněji stanovit úspěch nebo neúspěch stran v souladu s jejich rozhodnutím. Na základě přijatých rozhodnutí a vydaných nařízení plánuje se další způsob rozehry, který schvaluje řídicí cvičení.

Přitom řídicí cvičení obvykle stanoví:
— krátké zhodnocení přijatých rozhodnutí nebo vydaných nařízení cvičícími (stranami),

— které straně dát úspěch,
— v jaké situaci, ve které době a na jakou čáru vyvést vojska (síly) a štáby,
— orientační ztráty stran,

— posloupnost, metody a způsoby další rozehry situace (nebo rozehry reálné činnosti v terénu),

— způsob imitace a činnosti značkových vojsk.

Velmi účinným způsobem řízení je osobní styk řídicího s cvičícími. Je účelné, aby byl přítomen při přijetí hlavních rozhodnutí cvičících, při organizaci boje nebo při řešení nejdůležitějších opatření. V těchto případech se doporučuje praktikovat výjezdy k vojskům i důstojníků skupin rozehry, kteří by na místě mohli upravit své dříve zpracované dokumenty.

Je důležité, aby řídicí, jeho štáb i rozhodčí neustále a důkladně znali vývoj všech událostí, hluboce znali situaci a rozhodnutí cvičících, operativně reagovali na vydaná nařízení, brali v úvahu prvek času a jiné faktory.

Způsob rozehry a další rozehry situace stanoví řídicí s určitým předstihem, aby štáb ředitelství a rozhodčí byli včas připraveni k práci a nepřipustili umělé přestávky v činnosti cvičících.

Je účelné, aby cvičící dostávali situaci v podmínkách, maximálně přiblížených bojové skutečnosti. To znamená, že každý stupeň může mít jen takové informace, které je schopen získat v boji na základě možností vlastních průzkumných orgánů; kromě toho v takové podobě, v jaké by přicházely v reálné skutečnosti — spojovacími prostředky nebo v podobě písemných hlášení nebo krátkých zpráv, které vyžadují zobecnění, hlubokou analýzu a výběr. Zprávy o nepříteli musí být neúplné a protichůdné, což je pro ně charakteristické. Některé informace mohou být štábům doručeny ve zkrácené nebo nepravdivé podobě. Ve všech případech není přípustné, aby cvičící dostávali zprávy v zobecněné podobě nebo byli předem seznámováni se zámyslem rozehry.

Významná je ještě jedna podmínka. Stává se někdy, že cvičící velitel (štáb) přijal správné a včasné rozhodnutí, ale úkoly podřízeným (zejména na VŠC, kdy mnohé útvary necvičí) nevydal, nezabez-

pečil ani vydání nezbytných nařízení. Rozhodnutí velitele (nařízení štábu) zůstane v takových podmínkách nerealizováno a rozehra pokračuje bez jeho posouzení. V tomto případě má velký význam skupina rozehry.

Úkol ředitelství a rozhodčích v průběhu rozehry a další rozehry situace tkví rovněž v tom, aby pečlivě sledovali včasnou a úplnou reakci cvičících na vzniklé změny v situaci. Stává se, že určité události, na první pohled bezvýznamné, cvičící ne-

věnují patřičnou pozornost, nehodnotí hluboce její možné následky a nevyvíjí odvážnou činnost. Rozhodčí v takových případech pokračují v rozehře tohoto období, přiměřeně zesilují jeho následky, a tak nutí cvičící přijmout odpovídající opatření. Je účelné, aby cvičící byli přesvědčeni, nakolik zhoubné mohou být následky nedbání i na nevelké změny v situaci. To má velký učený výchovný význam. S využitím takových příkladů je možné připravit velmi poučný rozbor.

Zvláštní pozornost je věnována rozehře bojové činnosti reálně cvičících (nebo značkových) vojsk [sil] na cvičení v plánech práce řídícího, štábu ředitelství a celé rozhodčí služby (jak úsekových, tak i vojskových rozhodčích). Na velkém významu nabývá prvek času a pružnost řízení. Jestliže při rozehře na mapách je snadné vyjít ze situace v případě jejího nepředvídaného zdržení jak v čase, tak na čarách, pak při rozehře s reálnými vojsky je taková přestávka nepřipustná, protože může hrozit nežádoucími následky, zvláště na cvičeních s bojovou střelbou, leteckým bombardováním, odpálením raket nebo jejich imitací výbušnými náložemi.

Nejsložitější je rozehra dvoustranného cvičení, kde úkolem jedné strany při procvičování útoku je proniknout do značné hloubky a druhé strany vést úpornou obranu. Dostane-li úspěch útočící strana, pak bránící strana nemůže procvičit své učební otázky a naopak, úspěšná obrana jedné strany překáží vedení útoku druhou cvičící stranou.

Snadnější je řešení otázky rozehry, kdy jedna strana jen značkuje nepřítele, protože v těchto podmínkách nejčastěji působí podle zámyslu ředitelství a jejím úkolem je zabezpečit co nejúplnější a poučné procvičení učebních otázek druhou stranou, která je na cvičení v plné sestavě.

V obou případech je však rozehra tvůrčí proces. Její hlavní ideu musí stanovit řídící včas, při rozpracování zámyslu a plánu cvičení. Tomu může napomáhat především správné určení témat a učebních otázek pro každou cvičící stranu. V některých případech mohou být připuštěny i určité výjimky (to je ovšem méně žádoucí), kdy bránící strana nechává projít svými bojovými sestavami útočící vojska. Mohou existovat i další přijatelné metody rozehry. V tom tkví i metodické mistrovství řídícího. Ve všech případech však musí dosáhnout procvičení učebních otázek oběma stranami.

Rozehru situace reálně působících vojsk [sil] stran na cvičení v terénu řeší zpravidla řídící prostřednictvím **úsekových rozhodčích**. Počet, složení a rozmístění úseků v terénu je určováno na základě charakteru cvičení, rozsahu plněných úkolů a délky trvání rozehry. Jedné skupině úsekových rozhodčích může být stanoven jeden, někdy i dva úseky rozehry, vzdálené časově tak, aby byla zabezpečena organizace práce rozhodčích no novém úseku.

Úsekovi rozhodčí jsou povinni dobře znát situaci, rozhodnutí cvičících stran, skutečný stav štábů a vojsk, průběh plnění stanovených úkolů, včas organizovat vstup vojsk do prostoru úseku a podle pokynů řídícího osobně prostřednictvím vojskových rozhodčích provést rozehru v úseku.

Na základě celkového plánu cvičení a pokynů řídícího rozpracovává úsekový rozhodčí dílčí plán. Zvláštní pozornost věnuje rozehře nejdůležitějších prvků v daném úseku, jako jsou např. zahájení boje (střetnutí stran), činnost průzkumných orgánů, vzájemné palebné působení, použití výsadků, obcházecích odřadů a jiné. Pečlivě jsou sledovány otázky imitace a dodržování bezpečnostních opatření. Probíhá-li cvičení v nočních podmínkách, pak se rozpracovávají opatření k světlotechnickému zabezpečení. Berou se v úvahu i další zvláštnosti, které vyplývají z konkrétního charakteru cvičení.

Úsekové rozhodčí zpravidla připravuje osobně řídící cvičení. Pro přímé řízení rozehry bojové činnosti stran a práce úsekových rozhodčích obvykle vyjíždí do prostoru úseku nebo tam vysílá skupinu důstojníků štábu v čele s jedním ze svých zástupců. V průběhu střetnutí stran a rozehry bojové činnosti v úseku se doporučuje organizovat odposlech v rádiových sítích velitelů cvičících stran. To umožní úsekovým rozhodčím neustále znát nařízení vydávaná cvičícím, jejich hlášení o situaci a rozhodnutích předávaných na nadřízený

štáb a kromě toho včas brát v úvahu tyto údaje při rozehře a operativněji reagovat na změny v situaci.

Provádějí se rozehra v rozsáhlém prostoru a pozorování pásma celého úseku je ztíženo, ve vzduchu může být organizováno pozorování z vrtulníků, které mají neustálé spojení s řídicím, úsekovými a vojskovými rozhodčími. Skupina důstojníků, která je na palubě vrtulníku, může v případě nezbytnosti na určitou dobu plnit funkce rozhodčích nebo jiné překvapivé vzniklé úkoly.

Pro kvalitní provedení rozehry se organizuje pečlivá součinnost úsekových a vojskových rozhodčích, kteří jsou u štábu a útvarů (jednotek). Všechno to, co patří k praktické činnosti vojsk (sil) v rámci úseku, je v plné kompetenci úsekového rozhodčího. V důsledku toho vojskoví rozhodčí působí v souladu s jeho pokyny. Zvláště je důležité, týká-li se to reálného použití střelných zbraní, imitace, dodržování bezpečnostních opatření apod. Proto příprava úsekových a vojskových rozhodčích i spojovacích prostředků, které je zabezpečují v rámci činnosti v úseku, uskutečňuje se zpravidla společně, mezi rozhodčími se organizuje těsná součinnost, stanoví se jednotné signály velení.

Konečně velká pozornost při rozehře je věnována vojskům na čáře bojového dotyku stran. Bylo by ovšem metodicky nesprávné řešit celou rozehru jen na této čáře a ponechat bez potřebné pozornosti hloubku učlenění bojové sestavy vojsk. Je nutné si uvědomit, že v podmínkách vysoké dynamiky vývoje bojové činnosti budou se obě strany snažit o obchvat, obejít, proniknutí do týlu a o další vysoce manévrovou činnost. A to nesmí unikat pozornosti v systému rozehry bojové činnosti stran.

Je zcela pochopitelné, že jen řídící (nebo úsekový rozhodčí v rámci vydaných pokynů) má právo stanovit, které straně v jaké míře dát úspěch při rozehře. To ovšem neznamená, že strana, která dostala úspěch, musí působit v usnadněné si-

tuaci. V tom tkví úloha vojskových a palebných rozhodčích, aby v rámci celkového zámyslu vytvářeli různou situaci, vytvářeli podmínky pro postup na jednom směru (úseku) rychlejšími tempy, na druhém nízkými, a na třetím dočasně zastavili útok, aby donutili cvičící přijímat doplňková opatření, přisunout palebné prostředky, obnovit narušenou součinnost, hledat racionálnější způsoby plnění bojových úkolů v konkrétně vzniklé situaci.

Velmi odpovědným momentem je rozehra situace s bojovou střelbou, bombardováním, odpálením raket nebo značkováním palby imitačními prostředky. V tomto případě se provádí nejen na základě přijatých rozhodnutí, ale především na základě skutečné situace a činnosti stran. K vyloučení mimořádné události organizuje se za prostorem terčové situace důkladné a nepřetržité pozorování a pro okamžité a spěšné přerušení použití střelných zbraní stanoví se pro všechny účastníky cvičení jednotné jasné viditelné signály, které jsou zdvojeňovány různými způsoby.

Jestliže na jedné straně se cvičící vojska značkují omezenými počty, pak je žádoucí, aby v organizačních směrnicích nebo v jiném dokumentě bylo uvedeno, jaký prvek bojové sestavy a čím je značkován (družstvo — jedním vojákem, baterie — jedním dělem, tanková rota — jedním tankem atd.). Totéž se týká i imitace palby (řada výbuchů např. znamená pětiminutový palebný případ). V některém případě mohou být tyto údaje sdělovány na místě vojskovými nebo palebnými rozhodčími.

V průběhu cvičení s reálnými vojsky se provádí rovněž rozehra a další rozehra situace za nepřítomné, necvičící prvky bojové sestavy, uváděné v rozhodnutích, za sousedy a další stupně velení. Tyto úkoly obvykle plní buď vojskoví rozhodčí, nebo skupiny podehry, v některých případech i úsekoví rozhodčí. Praxe však ukazuje, že svěřeni těchto funkcí úsekovým rozhodčím je nežádoucí, protože je to odvádí od plnění jejich hlavního úkolu — rozehry praktické činnosti vojsk přímo na bojišti.

Poučným způsobem provedená rozehra bojové činnosti na cvičeních je jednou z nejdůležitějších cest k dosažení vysoké efektivity opatření operační a bojové přípravy vojsk a štábů a účinným prostředkem zvyšování metodického mistrovství důstojnického sboru.